

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 18 k.
Negyedévre 5 "
Helyben házhoz hozva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatala:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 224. szám.

Nagyvárad. Vasárnap 1914 Szeptember 27.

A háboru pusztítása az eszmékben.

Az eszmék, a világnézetek harca talán sehohsem folyt oly ernyesztő hatással, mint ebben az országban, melynek különben is alig vannak feláldozható nemzeti értékei. Legfőbb nemzeti kincsünk: a hazafiság, ennek a nemzetnek, ennek a fajnak rajongó szeretete volt már veszélyben, mikor ez a nemzet abban a veszélyben forgott, hogy elveszítve a legdrágábbat: fiainak nagy részét Ugy volt, hogy az eszmék harcában ez a haza elvesztette fiainak egész tömegeit, akik csatla-koztak azokhoz, akik hadat ün-tek vallásnak és hazának. Csatlakoztak azokhoz, akik nyíltan merik hirdetni, hogy nincs Isten, nincs haza és hogy a pánszlávizmusként éppen annyi létjogosultsága van, mint a magyar sovínizmusnak.

Az eszmék harcának ebben a stádiumában mint egy 42-ös ágyu óriási bombája ütött be a háboru, az eszmék harcában a rettenetes, az igazi háboru. Ez a rettenetes valóság eszméket, bölcsesleti rendszereket, világnézeteket tört össze, mint ahogy a fazekas összetöri a hasadt fazekakat, mint a 42-ös mozsár az erődök betonfalait. Ebben a világtaklizmában egymásra találtunk ismét magyarok! Ez a rettenetes csapás ismét egyé kovácsolt ben-nünket. Egykor a hazát megtagadó nemzetközi, vörös zászló alatt vonultak fel a munkások Nagyvárad utcáin és most láttuk őket a harcba induló hadsorokban büszkén viselve ennek a veszélybe jutott hazának szent színeit.

Hol vannak az internacionálét hirdető? Hol vannak azok, akik azt hirdették, hogy az az elvont fogalom: a haza nem létezik, hogy az csak egy hazug szó, melyet a kizsákmányoltak találtak ki? Ezek a vezetők eltűntek, mert jól tudják, hogy ily eszmék hirdetőire a mai világban kötélt vár, s ma már csak egy füstös kávéház márványasztalánál, négy szemközt merik elmondani hitelétvesztett frázisaikat. Nem

merik többé hirdetni azt, hogy a munkások hazátlan bitangok, hogy nincs haza, mert jól tudják, hogy a magyar munkások ismét megtalálták szívükben a haza szent szeretetét és a munkásság jól tudja, hogy van haza s elmentek meghalni érte a csatamezőkre. Nincs szó többé arról a rettenetes mondásról: nincs Isten! mert ime jól halljuk az Eg hangját abban a rettenetes viharban, mely Európán végig se-pert s hozzá kiáltunk mindannyian: Uram, parancsolj a viharoknak, mert elveszünk!

Ez a háboru megsemmisített már eddig is sok értéket de megsemmisített sok eszmét is, melyeknek értéktelenségét bebizonyította. Meny-nyre más hangokat hallunk most, mint a háboru előtt. Mindenki tudja, hogy mi nem változtunk. A mi eszméink ugyanazok a veszélyben mint a veszély előtt.

Megváltozott az élet értékelésének felfogása. Mily jellemző annak a szabadkőműves orvosnak a felkiáltása, aki azt mondotta a nagy-számu sebesült nyomorának látásakor: „ime, az élet nem ér semmit!” s erre egy jelenlevő püspök azt mondotta: „valóban, ha valaki nem hisz, annak az élet nem ér semmit.”

Valóban, nagy értékű az élet,

ha áldozatnak szánjuk testvéreinkért, kiket Isten szeretni tanított. Ennél nagyobb ember nem tehet, mint ha életét adja felebarátaiért. Ennek a nagy áldozatnak nagy jutalma lesz az Istennél, aki maga is egyszülött fiának életét adta az emberekért. Ha valaki ebben nem hisz, annak meg kell döbnie az élet feláldozásától, melyet a háboru molochja elnyeléssel fenyeget.

Nem tudjuk, mi lesz a háboru sorsa, de máris kétségtelen, hogy megbukott egy nagy eszme is: a francia forradalom mindazokkal az eszmékkel együtt, melyeket felszínre vetett. A francia forradalom véres árnya átokként feküdt rá a hajdan nagy francia nemzetre egy század óta. Ki szivta a nemzet élet-erejét, míg egészen megtörte s most oda dobta áldozatul Németország mindent letipró kolosszusának. A francia nemzetnek lesz még feltámadása, de csak akkor, ha szakít a forradalom eszméivel, melyek végromlásba vitték.

Isten kérlelhetetlenül megbünteti a bűnt, az egyes emberek bűnét úgy, mint a nemzetek bűneit, s a büntetés oly nagy, mint a mily nagy volt a bűn. Olyanok vagyunk, mint a porszem Isten kezében, aki-nek a kezében a nagy világhódító is pusztá eszközei.

A világháboru.

Hadseregünk hadirendben támadásra vár.

Budapest szept. 26. Szeptember 25 én este hivatalos jelentés adatott ki: Haderónknek a lemergi esata után a Santól nyugatra eső területen megkezdett gyülekeztetése nem csupán az entente sajtójának szolgáltatott alkalmat a legrosszabb indulatu kitalálásokra és a legnevezetesebb kommentárookra, hanem más helyen is hadseregünk helyzetének téves felfogására vezetett. Ezzel szemben utalnunk kell arra, hogy az említett gyülekezés teljesen önszántunkból történt, amire elég bizonyíték az, hogy az ellenfél megzavarni sehol sem tudta és meg se kísérelte. Az ellenség-

nek a San vonalon való sikereiről szóló állítások teljességgel valótlanok, mindössze egyes harcsterüen biztosított és csupán kis erővel megszállott átkelési helyeket bombáz-tak. Nagymennyiségű csapatoknak, nehéz lövegeknek és löszernek felhasználásával, ezeket az átkelési helyeket, miután céljukat betöltötték, a hidak felrobbantása után ön-ként hagytuk el. Az a londoni hír, mely szerint Przemysl két erődje elesett volna, természetesen pusztá koholmány. A balkáni hadszíntéren a helyzet az elég világosan szóló legutóbbi kommuniké óta is változatlanul kedvező marad. (A miniszterelnökség sajtóosztályától.)

Garassanin fia elesett.

Budapest, szeptember 26. (Magyar Táv. Iroda.) Sofiából jelentik, hogy Garrassanin a híres szerb államférfi fia, aki az osztrák-magyar csapatok ellen harcolt, elesett a harc-téren.

A tartalékosok házassága.

Budapest, szeptember 26. A Magyar Táv. Iroda jelenti: A hadiszolgálatra behívott tartalékosok és póttartalékosok katonai engedély nélkül léphetnek házasságra.

Zárerőd: Camps de Rosnais Saint Mihill mellett elesett.

A Von der Tann bajor ezred az erőd ormaira a német zászlót kitzte. Csapatunk e helyen a Maast átlépték.

Különben sem nyugaton, sem keleten semmiféle változás nincs. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hétszázötvenegy millió hadisarc.

Berlin, szept. 26. A németek az eddig elfoglalt francia és belga városokra összesen hétszázötvenegy millió frank hadisarcot vetettek ki, aminek csak tizedrésze folyt be. (Miniszterelnökségi sajtóosztálya.)

Poincaré Londonban tanácskozik.

Budapest, szept. 26. (Magyar Távirati Iroda.) Milanóból táviratozzák: A francia lapok jelentése szerint Poincaré köztársasági elnök, Viviani miniszterelnök és Briand miniszter Londonba utaztak, ahol a vezető angol államférfiakkal tanácskoznak.

Kitchener lord bizakodik.

Budapest, szept. 26. (A hadisajtóbizottság engedélyével.) Londonból jelentik: Kitchener lord a felsőházban a katonai helyzetről beszélt:

— A kocka megfordult — mondotta — okunk van, hogy bizalommal legyünk, de a küzdelem hosszú ideig fog tartani. Hat angol gyaloghadosztály van a harc-téren. Ezek létszámát fenntartjuk, további reguláris hadosztályokat szervezünk s tavaszig hadseregünk teljesen készen lesz, hogy a harc-térré menjen.

Német léghajók bombázzák Ostendét.

Budapest, szept. 26. (Tud. cen. táv.) Ostendéből táviratozzák: Egy Zep-

Félmillió orosz elesett.

Budapest, szeptember 26. A Magyar Távirati Iroda jelentése szerint az oroszok veszteségét a háboruban eddig félmillióra becsülik.

Az oroszok vesztesége a mieinknek négyszerese.

Budapest, szeptember 26. (Tud. cen. táv.) Krakóból táviratozzák: A Naprzod című lap egy katonarvos érdekes elbeszélését közli a galíciai csatatér sebesültjeiről. Szerinte az orosz sebesülések száma a mieinket négyszeresen túlhaladja. Elmondja az orvos, hogy a fáradalmak katonáinkat érzéketlenné teszik. Megfigyelték, hogy a kipihent katonák jobban érzik a sebesülés fájdalmait, mint a kimerült harcosok.

Katonai lázadás Szerbiában.

Budapest, szeptember 26. (Magyar Távirati Iroda.) A szerb hadseregben a tisztikar és a legénység közt az elégedetlenség egyre nő. Egy gyalogezred föllázadt és ezredesét megölte. A tüzérek ágyúcsöveiket dinamittal robbantják szét. Macedóniában általános forradalom van kitörőben. A szerbek a kucooláh falukat felgyújtják és lakosaikat halomra gyilkolják.

Verdun első zárerődje elesett.

Berlin, szept. 26. A nagy főhadiszállásról jelentik szeptember 25 este 9 órai kelettel:

A hadműveletek folytatása jobb szárnyunk legszélén újabb har-

cokra vezetett, amelyekben eddig döntés nincs.

A középben mindkét fél egyes előretöréseit kivéve semmi sem történt.

A Verdun-tól délre lévő első

Krisztus leányainak türelme...

Irtá: Bodnár Gáspár.

A sebesültek kórházának igazgató-főorvosa szinte leroskadva ül le rendelő szobájában egy karos székbe. Elfáradt. Kezeivel gondoktól szántott homlokát simogatja. Dere-sedő fejét az asztalra hajtja és emígyen beszél halkán önönmagának:

— Ezek a jó lelkek sem fogják kibírni. Krisztus leányai. A sebesültek napról-napra érkeznek. A kórháznak telepei sokasodnak. Angyal türelem kell ide. Krisztus leányainak türelme egyszer csak — elszakad.

És amint így suttog, szinte bugva, tekintetét felveti az ég felé. Ajkaira szelid mosoly szökik. Mint a ki hihetetlenül nagyot, szépet gondol. De szempárjában a hitnek szelid fénye ragyog. És most már a zsbongó álmosodás beszél:

— Uram, jó Istenem! Az Irgalmasságnak angyalaiból kellene küldened most ide, a szomorú földre. Ezekben a bus időkben. Angyal türelmű lényekre van itt szükség! Hadd pihennének meg kissé Krisztusnak leányai.

Mondotta. És mélységesen sóhajtott... Haj! Magasan van az ég. Minő merész kívánság. Lehetetlenség.*

Pedig a sóhaj sebesszárnyu madár... Magasságra száll. Ércmadár. Keresztül tör minden levegőt, felleget. Az egeknek kár-pitját.

Ez a sóhaj is égbe jutott már. És éppen szent Péter volt a sóhajok nagy könyvének. A szelid, jó öreg szemében már ekkor könyek árja uszik. Hiszen tudja mi történik a földön. Hallja a Rácháelek siralmát. Szerető, hűséges hitveseknek sóhaj-tását. És lelkében szemléli rémitő sokaságát a sebesülteknek. Tekintetével kíséri a haladó vonatokat, melyek városokba, kórházakba iskolákba viszik, hordják a nemzet virágait, sebzett, hatalmas tölgyeit.

E látomás közben ér fel hozzá a főorvos sóhaja Sebesen repülő érez szárnyasa. És hallja... hallgatja az óhajtokérést. És a szelid jó öreg szent Péter nem bír ellenállani. Fogja a csengőt. Csenget... csak egyre cseng. Pedig már szárnyalnak az angyalok.

— Segíteni kell azokon a földi angyalokon. Krisztus Urunknak leányain. Van e köztetek, a ki a földre vágyakozik.

— Én, én!
— Röpülök, szárnyalok a földre.
— Mindnyájan — mi mindnyájan repülünk a földre.

— Mindnyájan nem mehettek. Szólt szent büszkeséggel a jó öreg. Csak egy, egyetlen egy fog menni egyelőre. Hogy lássa, bizonyossá legyen abban, hogy valójában angyal türelemre van már ott szükség... a sebesültek ápolására.

Mélységes csend... majd titkos suttogás követi ezt a kijelentést. És lassaként... észrevétlenül, egyenként sompolyognak el az angyalok. Utközben újra suttogják:

— Véres sebek!
— Embertelen gyilkolás!
— Éjjel-nappal...!

Csak egyetlen egy angyal maradt öreg, jó szent Péter mellett, sugárzó arecal. Kiterjesztett szárnyakkal. Szomorú, de bátor tekintettel.

— En elmegyek... mondja. A földre.

Gyapju szövetek legujabb kivitelben

Gyapju szövetek legnagyobb választékban

Gyapju szövetek legolesobbban

szigoru szabott

árak mellett

szerezhethjük be

Zauderer

kolozsvári posztó áruház fiók.

Nagyvárad, Zöldfa-utca 1.

Telefon: 11—15.

pelin léghajó három bombát dobott le a városra. A bombák nem tettek nagyobb kárt.

A franciák megsértették a nemzetközi jogot.

Berlin szept. 26. (Miniszterelnökségi sajtóosztály távirata). A lapok jelentése szerint a franciák ismét durván megsértették a nemzetközi jogot. Három fehér zászlós német parlamentirt, akik automobilon azért közeledtek egy francia városhoz, hogy azt megadásra szólítsák föl, elfogatták.

A letartóztatott tisztak a berlini társaság ismert tagjai: Armin, gárdalovasezredbeli őrnagy, Wiener százados, főparancsnoksági adjutáns és Slering, a berlini udvari színház ismert tagja, aki a tisztet, mint a jelentés megtételre visszaküldendő lovas kísérte.

Hir szerint a három elfogott tisztet arra kényszerítették, hogy gyalog menjenek Párisba. Sorsukról mindeddig a legnagyobb igyekezet mellett sem lehet megbízható hirt szerezni.

Verbuválás fonográfal.

Budapest, szept. 26. (Tud. cenz. táv.) Berlinből jelentik: Angliában verbuválás céljából minden fonográfba új dalt helyeznek, mely így kezdődik: „A királynak és hazának szüksége van rád . . .”

Sok ezer vándordalost küldtek szét az országba s mindenütt énekel toboroznak.

Kártérítés Luxemburnak.

Budapest, szept. 26. (Magyar Távirati Iroda.) A németek Luxemburgban megkezdtek csapataik átvonulásával okozott károk megtérítését. Egyelőre előlegül négyszázezer márkát bocsátottak rendelkezésre.

Az állam jobbkeze.

Amelyik a hadisegélyt nyújtja. Szegény asszonyok százai. Aki jobban tudja a törvényt. Kajszané, Fáraó vén unokahuga.

Ismeretes a magyar kormány intézkedése, mellyel a hadbavonult katonák itthonmaradottjainak segélyezését vállalta el. Mióta e rendelet megjelent, naponkint ezer és ezer kenyérkereső nélkül maradt családról történt az egész országban gondoskodás. Nálunk, Váradon gyönyörűen folyik az államnak, az állam jobbkezének ez a köteles, de mindenesetre lélekemelő munkája, aminek bizonyosságai a lapokban naponkint megjelenő hosszú, száz és száz nevet tartalmazó névsor; azok névsora, akik a polgármesteri hivatalban átvehetik az államsegélyükről szóló könyvecskéiket.

A segély kiosztás azonban nem olyan könnyen megy, mint azt valaki az első pillanathban hinné. Szeptember eleje óta nap mint nap öt tisztviselő fárad vele, élükön Juricskay Barna tb. tanácsnokkal s azt mondják, jó lesz, ha október elejére kész lesznek az első turnussal: pedig ők még nem is fizetik a segélyt, csak megállapítják, hogy a finánc mennyit utalhat és utalt ki a pénztárnál fizetésre.

Kora reggel már százával tolonganak a szegény asszonyok a polgármesteri iroda előtt. Szegény asszonyok, mert legtöbb igazán oly epedéssel várja a fillért, mint a szomjuságtól elalélt egy csepp vizet! akad azonban nem egy kalapos hölgy és olyanok is, akik valami fitymáló ki vagyok, mi vagyok viselkedéssel állnak az ajtó előtt. De azért állnak és várnak. Kilenkor megnyílik az ajtó: az ígért földjének kapuja.

Csak csoportonként lehet bejutni a szobába, de azért senki el nem marad, jussán változás nem esik. Ezt azonban csak hivatalnokok tudják, ott künn az ajtó előtt senki nem akarja elhinni. Legalább az látszik

ijesztő tolongásukból. Aki bekerül az ajtón, az sem jön arccal: az mind háttal fordul be a tömegből. Egy terhes asszonyt úgy összeprézeltek, hogy majd elájult szegény. A szolgálta az ajtóban tehetetlen: eredménytelenül tárogatja karjait.

Aki így bejutott, az boldog.

Előadja ügyét-baját, állapotát, családját, megkönnyebbülve veszi tudomásul, hogy mit kap. Személyenkint hatvankét fillér jár egy napra, 8 évnél kisebb gyermek után ennek a fele; lakáspénz személyenkint szintén harmincegy fillér. S ezt a pénzt megkapja mindenki, aki a hadbavonulttal valamiféle rokoni konnexusban van igazolja, hogy a békében ő tartotta el. Csupán a kijáró lakáspénzből ütnek le, ha az nagyobb összeg naponkint, mint amennyire a tényleg fizetett házbér után esik egy-egy napra. Azonban még így is csinos kis összegeket fizetnek ki a pénztárnál.

Száz koronán felüli összeg igen sok van, valaki kétszázhetvenöt koronát kap, egy másik háromszázhuszonnyole koronát néhány fillért. Sokan meg is vallják, hogy ilyen summa egyszerre még nem volt a kezükben. S mikor kérdezem tőlük, mit csinálnak majd vele, a lelkük is feltűzel, szemük is felragyog amikor mondják, hogy kifizetik a házbért, az adósságokat s ha marad csirkét esznek egy vasárnap.

Legelőször azonban szent Antalnak adnak néhány fillért; rég nem teheték már.

Azonban nincs mindenki megelégedve. Egy sovány asszony méltatlankodik, hogy ő iparos és az a kocsisné sokkal többet kap. Nem akarja megérteni, hogy annak gyermeke is több van, az ura is régebbi idő óta van behiva.

— De hiszen az én uram iparos! Van azonban ennél sokkal neveltelebb is. Az államsegélyt nyerők névsorából törölte a finánc.

A vér nem bánt. A sebeket nem utálok. Az éjjelezést birni fogom. Hiszen angyal türelmet viszek a földre. Majd felváltom őket, Krisztus földi leányait. A kiknek már türelmük szála szakadt.

Jó, öreg szent Péter elgondolkodva bölintott. Beleegyezden intett.

S az Irgalom angyala tüstént röpülésre ereszti szárnyait. Madárnál gyorsabban lebeg már a föld felett. . .

Szent Péternek meg ezer más baja, gondja is lévén, nem vetette kísérő figyelmét a földre szállt angyal járására.

Estenden volt már. A csillagok kinyököltek az égnék ablakain. És sima, lassu, fáradt szárnyalással érkezik a földről — az Irgalmasságnak angyala. Milyen lihegve. Leeresztett szárnyait alig bírja.

Igy érkezik, öreg jó Szent Péter elé. A ki szinte meghökken:

— Hát már? És mily fáradtan, lankadtan érkezel a bús földről. Talán minden angyalt vinni akarnak. Mi hír a földön? A szegény betegek kórházaiban?

— Jó szent Péter, felel az angyal. És szava sir, mint a halál csengője. De aztán cseng-bong, mint a reménység, az erő és megnyugvás harangja.

— Jó szent Péter, rövidesen csak a mondó vagyok, hogy hiába vinném én el az utolsó szálíg való angyaltársaimat most a földre a kórházakba. Angyaltürelmem ott most nem elég.

— Nem elég? — esudálfözött jó, öreg szent Péter.

— Nem elég. A sebesült betegek ezrei és ezrei fekszenek. Bontogatják, mossák, kötözik a véres sebeket. Angyalok azt ki nem állják. Éjjel-nappal ébren vannak — azok a földi leányok, Krisztusnak leányai. Söhajtás nem lebben el a betegek ajkáról, hogy fel ne fogják, meg ne értsék. Két kezük lágy, mint a drága selyem. És acélos, mint a vas. Mindenkiel beszélni tudnak, mert a szeretet csodás nyelvén beszélnek. A szeretet nyelvén. Minden sebet ismernek. Mert a sebekhez először a lelkükkel nyulnak.

Jó szent Péter szeme megtelik könnyel.

— Oh jó szent Péter, mondom neked,

oda angyali türelmem nem elég. Oda több kell. Krisztus Urunk leányainak szent türelme. Az ő türelmük, a kiket Krisztus sebes teste és kicsordult szentséges vére táplál most is. Naponként ott a földön.

Az igazgató-főorvos, ott a karosszékekben most ébred fel mélyseges, zsi bongó álmából. Abból a gyönyörűséges, élénk álomból, melyet a nagy lelkek, az áldozatos, hivatott . . . vallásos lelkek tudnak csak álmodni.

Mert ő álmodta ezt az én gyenge toliam leírta . . . legendán.

Álmodta . . . És talán még ébren is zsongott lelkében, az ő lelkének álmodott mozgó képei.

Szinte ifjontan lép be a kórházba. És ott találja munka közt Krisztus leányait. Mintha csak most kezdenék. Mintha csak ők is megifjodtak volna . . . És mikor látja az örvendő lelke beszél:

— Több ez az angyal türelmenél. Krisztus leányainak türelme. A kiket Krisztus sebes teste . . . és Krisztus hulló vére avat Krisztusnak leányaivá.

Nagyvárad Vasöntőde és Gépgyár Részvénytársaság

Nagyvárad, Össi-tér.

Gazdasági gép-, eke- és keskenyvágyanu vasutak gyára; vasszerkezetek, közlő-művek, gépjavitó-műhely, műszaki-iroda.

Telefon 340. sz.

Hogy lehet az? Mikor ő katona, gyermeke is van.

— Talán kapott már máshonnan segélyt; az utasítás 4 § a azt mondja.

— Kaptam innen és innen.

— No és mit akar még?

— Mennyit?

— Nagyon kevés. Abból nem élünk meg.

Jurciskay tanácsnok részletesen magyarázza meg neki, hogy két felől nem lehet segélyt kapni.

— Nem úgy van az kérem. Tudok én tiz embert, aki innen is meg máshonnan is kap segélyt.

— Adja be írásba a neveket, hogy utána lehessen járni.

Erre már nem vállalkozik, de elmentében még az ajtóból is kiabál vissza, hogy a tanácsos ur nem jól csinálja, hogy ő jobban tudja mi a szabály. Igazán elfoglalhatná a tanácsnok helyét az íróasztal mellett...

Bejön Kajszáné. Az egész iroda megörül s köszönti: ah Kajszáné, hát maga itt van megint. Tudniillik eddig is minden nap itt volt. Cigányasszony, füstös ráncos arccal. Korát nem lehet meghatározni, a cigányasszony olyan mint némely kendermagos tyukok: bizonyos éven felül nem lehet hozzá szólni a korukhoz.

Na, Kajszáné, hány gyermeke van magának?

— Tizenegy, csókolom a kezsit, felel a maga cigány szavával s minden a betű helyet egy rövid á-val.

— Ejnye, Kajszáné, hát miért nem mond igazat? Itt csak három gyermek van beírva.

— De nikim tizenegy kiremálásán, nevetlen mind, az in nyákámon nyivákolnak mind.

— Na jó és mennyi előleget kapott, mondja csak Kajszáné?!

— Iceir káptám az három kurinát.

— Hát még?

— Tibbet nim káptám kiremálásán.

— Dehogyan nem: itt be van írva.

— Hát míg káptám kit kila lisztet, aztán 10 kila kolompirt, míg megint 5 kila lisztet. Ná.

Persze még be van írva másik öt korona előleg is.

— Ej, ej! Kajszáné, maga sose mond igazat. Hát oszt mennyi segéllyel elégednek meg? Elég lenne 20 forint.

Csillog a szeme, örül a cigányasszony, de nem szól semmit. Annyit észrevett, hogy egy kicsit tréfálnak vele. Csak hunyorgat nagy ravaszul.

— Nézze Kajszáné, 20 forint az 40 korona. Hát nem elég?...

— Adok magának 80 koronát. Kiegyeztünk? Megelégszik vele?

— Meg, csókolom a kezsit; azt már megkészenem.

— Hát jól van Kajszáné még többet is kap; kap 115 korona 2 fillérért. Volt már ennyi pénze valaha.

— Volt.

— ??

— Azs mikor messze fáraóországában jártunk; messze, rigen.

Megkapja a könyvét s indul kifelé köszönés nélkül. Mondom neki, talán köszönne is. Lemondólag legyint félre a kezével.

— Less mig azsirt elég báj! — mondja.

— Jól sejtett. Vadász rendőrfelügyelő pár perc múlva már visszatért vele, de csak elintézték valahogy a dolgát.

Késő délutánig tart ez így. Késő délutánig törli az állam jobbra a könnyet, simítja el a gond ráncát az arcokról csekély viszonzásul azért, hogy milliók simogatják az ő arcáról a harcok gondját. (oó.)

Apa és négy fia a harctéren.

Aki erőszakkal a harctérre akar menni.

Összeszámlálhatatlan azoknak a családoknak száma, amelyeknek 1-2-3 tagja harcra valamelyik harctéren. De eltekintve a katonatiszt családoktól, nagyon kevés azoknak a száma, amelyekből az apával együtt ott küzd a fiu is, karddal, vagy pennával kezében.

Bámulatos, szinte könnyeket kicsaló esetről kapunk most értesítést.

Egy nagyváradi előkelő családnak ugyanis csaknem minden tagja itt hagyta a polgári életet és a haza oltalmára sietett a harctérre.

A család egyik tagja tegnap vette fel a katonatiszti egyenruhát s ez tette aktuálissá, hogy foglalkozunk a szokatlan esettel.

Bodó Elek nyugalmazott vasuti főmérnök, aki már jóval felül van az ötvenen, alig jelent meg a mozgósítási parancs, ott volt az elsők között és felajánlotta szolgálatait. Mint műszaki tiszt óhajtott szolgálatot teljesíteni.

Még nem intézték el az ajánlkozási kérelmet, mikor egyik fia Bodó László már fel is vette a hadnagy ruhát és elindult csapatával a harctérre. Lászlót pár nap múlva követte testvére Albert, aki mint zászlós vonult be és több mint egy hónapja van a harctéren.

A legfiatalabb fiu Bodó Elek joghallgató, mint önkéntes tüzér most van kiképzés alatt s pár nap múlva ő is ott lesz a hősi babérokat termő csatatéren.

A családnak egyik tagja Bodó Ferenc, aki hadapród iskolát végzett, mint főhadnagy kilépett a katonaságtól ezelőtt két évvel. A fényes tiszt uniformist a postatiszti egyenruhával cserélte fel és igazi katonai pontossággal látta el hivatalát. Legutóbb a telefonosztálynak volt egyik rendezője.

Mikor borus felhők jelentek meg a harctéren s hire ment, hogy meg lesz a mozgósítás, Bodó Ferenc egyszerre megváltozott. A nyugodt, hidegvérű postatiszt nem lelte helyét. Mikor pedig megjelent a mozgósítási rendelet s harca állott az egész ország, katonai csapatok vonultak fel mindenfelé. Bodó Ferencből kitört az igazi katona. Egyenesen a kereskedelmi miniszterhez folyamodott hogy mentse fel állásától, egyidejűleg a honvédelmi miniszterhez is kérvényt intézett, melyben a visszavételét kérte.

Ettől az időtől kezdve Bodó talpa alatt égett a föld. A harcterekről már hozták a sebesülteket is és még semmi hír sem volt az ő kérvényéről.

— Katona akarok lenni megint. Ég a a kezemben a toll, érzem, hogy nem nekem való ez. Nekem most oda fenn volna a helyem.

És ilyenkor szinte könny csillog a szemében. Hiába! A kérvényre késett a válasz. Bodó Ferenc nem tett le a reményről. Megmozdította minden ismerősét, hogy visszajusson a katonasághoz. Ezekből jöttek biztató levelek, de az eredmény egyre később.

Egy hét óta Bodó valóságos betege lett a várakozásnak. Csak úgy szédelgett az utcán s ha egy-egy katonai csapatot látott, el-

fordította a fejét, amiért nem lehetett az élén.

És tegnap reggel távirat jött a címére, a melyben arra utasítják, hogy azonnal jelentkezzen a katonai parancsnokságnál.

Mintha a főnyereményt ütötte volna meg, a sürgönyt boldog, boldogtalannak mutogatta.

— Nézd! Sikerült! Holnap már megyek is!

Tegnap este feszült termetén a főhadnagyi ruha és ma talán már indult a testvérei után a csatatérre.

Hadi adó kivetése.

Nemes Marcell indítványa és Lukács Ödön tanács véleménye.

Pár nappal ezelőtt részletesen ismertettük Nemes Marcell kir. tanácsos indítványát, melyet egyenesen gróf Tisza István miniszterelnöknek küldött.

Tudvalevőleg a nemes intencióból eredt indítványnak az a lényege, hogy tekintettel arra a sok kiadásra, amely a háboru folytán a hadbavonultak családjainak segélyezése, a hadban megbénult katonák ellátása, az elösettek özvegyeinek gondozása, árváinak neveltetése stb. révén az állampénztárra hárul, egy évre külön hadiadót vessenek ki azokra a 20 éven felüli férfiakra, akik bármely címen nem vesznek részt a háboruban, hanem amíg a katonák a hazát és mindannyiunk életét. vagyont védik, itthon biztonságban vannak.

A fizetendő hadi adó a vagyoni viszonyokhoz mérten 10 koronától 5000 koronáig terjedne, s esetleg több évi részletben is kivethető lenne.

Nemes Marcell indítványát pártolás végett a törvényhatóságoknak is megküldötte s az tegnap megérkezett Nagyvárad városához is.

Tegnap az indítványra nézve kikértük Lukács Ödön városi tanácsosnak, mint akinek adózási ügyekben nemcsak kiváló szak tudása van, hanem önálló életrevaló eszméi magasabb helyen is kellő méltatásra találtak.

A kiváló szakférfiu véleménye szerint az indítvány igen nemes eszmén alapszik és helyes is, de a kivitelt, az eszme megvalósítása sok nehézséggel találkozónék. A mai állami és ezzel rekon adórendszer tárgyán alapszik. Sok esetben pedig az adó tárgy meg van, de mindig kérdés, hogy az illető tud-e fizetni? Vagy csekélyebb összeg fizetésére képes. Tehát minden hasonló adónál irányadónak kell lenni a fizetőképességnek. Mivel pedig a mai adórendszer a tárgyhöz van kötve, megtörténik, hogy pl. valamely ingatlan tul van terhelve adóssággal, vagy nem folyik be a várható és adóalapul vett jövedelem. Ilyen adótárgyakat alig lehetne újabb teherrel megróni.

Ha tehát a hadiadót behoznák, ezt új rendszer alapján, még pedig a fizetőképesség alapján lehetne behozni.

Lukács Ödön tanácsos szándékozik kellő időben javaslatot készíteni hasonló irányban, még pedig önkormányzati hatáskörben, Nagyvárad város törvényhatósága területére és a fizetőképesség alapján.

Természetesen, ha az állam maga kezdeményezne e tekintetben valamely intéz-

kedést, az ő tervbe vett javaslata eselnék.

A kérdést tanulmányozza s megpróbálja az önkormányzat hatáskörében ilyen irányú tervezet elkészítését.

A Nemes Marcell indítványa valószínűleg az októkeri közgyűlésen kerül a város törvényhatósága elé.

Sirhely a Nagy-Váradon elhalt sebesülteknek.

A városi tanács határozata.

Nagyvárad város tanácsa kegyeletes dolgot tárgyalt tegnap.

A harctéren megsebesült katonák közül már 13 alussza örök álmát a nagyváradai temetőben. Tekintetbe véve, hogy Nagyváradon, mint vasuti gőcponton és ahol kórháznak megfelelő helyiségek nagyobb számmal állanak rendelkezésre, jelenleg is tömegebben vannak a sebesültek, előreláthatólag még többen fognak elhalni.

Rimler Károly polgármester tegnap rendkívüli tanácsülésre hívta össze a tanács tagjait.

Felvetette azt az eszmét, hogy a csatatereken megsebesült, Nagyváradra szállított és itt elhalt katonák részére sirhelyet jelöljön ki a város.

A kijelölt helyen egymás mellé hantolnák el a haza védelmében elvérzett derék harcosokat s a bekerített helyet a háberu után Nagyvárad városa megfelelő emlékkövel látná el. A nagyközönség is állandóan leróhatná tiszteletét a vitéz katonák emléke iránt.

A tanács tagjai helyesléssel fogadták a polgármester által felvetett eszmét s annak kivitelét elhatározták.

A sirhelyet az úvárosi központi temetőben jelöli ki a városi tanács, a temető egyik szebb helyén.

A tanács ezen határozatát a törvényhatósági közgyűlés elé viszi.

Dizonyosra vesszük, hogy a kegyeletes és hazafias dolgot a megérdemelt helyesléssel fogadja mindenki.

Miniatűr história.

*

Ma a mondák, a hősköltemények napjait éljük. Hérosok, óriások járnak közöttünk, sőt majd mindannyian azok is vagyunk. A különbség a Buda halála s a Nibelungenek hősei és közöttünk csak az, hogy eleven hus és vér vagyunk, akik elébe megyünk a golyónak, nekik pedig fejükön van a láthatatlanná tévő ködsüveg, amivel megfutnak a halál elől. Ugy hogy voltaképp a mi hőseink nagyobbak, mint a mult legendás nagyságai.

*

A franciák több japáninak ígérték egy fityegőt a mellére a becsületrendjükből. A belga városok polgárainak nemcsak ígérték, de adtak is. A kedves Stein apó szelid humorral már akkor megjegyezte: talán ezt akarják a 42-eseknek ellenszerezni? A franciák azonban szeretik a szellemességet s most a japánokat tréfálják meg. Vajjon mit gondolnak a tréfa közben arról, hogy mire lesz jó a medáliájuk. Vad emberek még a japánok, akiket gyöngyszemekkel, csecse becséssel kezelnek, vagy ha nem, hát jó lesz a réz golyózásnak Kiaocsau vártalái ellen?

*

Egy német cselédleány a micap megjelent a városa polgármesterénél s élete munkájának eredményét egy takarékpénztári könyvet kettő ezer egyszáz kilenvenhat márkáról teljes egészében a német katonák családjainak a segélyezésére adta. Az ember nem tudja mit esodáljon: a cselédet-e, aki ezt meg tudta tenni, vagy a polgármestert, aki az adományt el tudta fogadni bizva abban, hogy ez a leány nem veszített annyit, mint amennyit nyert ő is, a németek is, az egész világ, az erkölesi rend.

*

Páris imádkozik. Eddig is imádkozott, hiszen a Notre-dameban szentségimádási napon egész éjjel férfiak százai adorálnak. Csakhogy eddig Páris félt imádkozni. Aból látszik ez, hogy nem úgy cselekedett ahogy imádkozott in interno. Am az Ige megmondta, hogy csak azokról tesz valamást, akik Őt is megvallják. Páris ezt elfeledte, most már késő.

*

Pourquoi? Miért? Soha ennél súlyosabb kérdés. A megoldatlannak tetsző problémák végnélküli felszabadítását ezzel az egy szóval szokták jelezni.

Es most ezzel a kérdéssel fordul a „Guerre Mondiale“ című röpirat Joffre fővezérhez. A röpirat csattanója az, miért alázzák meg Franciaországot? Miért? Bizony ezt szeretné tudni az egész világ. Egy szóval lehet rá felelni: a történelem igazságszolgáltatása követeli. De ennek a létezését meg sokan tagadják. Am lássák.

*

Szerbia végromlása. Ilyen címekekkel cikkezünk most. Istenem milyen lehet egy bomló, összeomló ország? Mi is imádkoztunk: „romlott hazánkról, ne feledkezzél el szegény magyarokról!“ Csakhogy a mi romlásunk valami más volt. Mi véreztünk az igazságért, magunkért, a világért, az Istenért s majd elvéreztünk. Amiért azonban szomszédunk megromlott, az mind ennek az ellenkezője volt; az a gyalázat, a bűn volt. És ha ezt nem tudnók, még meg is siratnánk azt a futó királyt, azt a vérző királyfit, az éhező disznópásztort, a Száván százával uszó holttesteket. De hát annyira hosszú és polip volna annak az északi kolosszusnak a karja, hogy nemzeteket érne el s döntene romlásra, hogy magával tudná huzni a szolgaságba, a pusztulásba északot és délt? (Oo.)

ADOMÁNYOK a Vörös-Kereszt céljaira.

Az aranyat vasért jelszó alatt megindított mozgalom a közönség áldozatkészsége folytán Nagyváradon igen szép eredményt ér el. Napról napra értékes arany és ezüst tárgyakat adományoznak a haza oltárára.

Tegnap a következő újabb adományok érkeztek be a város főispáni hivatalába:

Az olasz községi polgári leányiskola növendékeinek adománya: Rózenberg Margit egy arany függő, egy arany gyűrű. Biró Anna egy aranyozott ezüst lánc, egy aranyosó. Moskovics Lili négy kis aranytörödek, egy arany lóhere. Rác Anna egy aranygyűrű, egy arany függő, egy ezüstgyűrű. Palotai Boriska egy aranygyűrű. Székely négy drb törött aranytárgy. Fehér Jolán egy aranygyűrű. Stern Ella egy aranygyűrű. Juhász Teréz egy aranygyűrű. Rác Ilona egy aranygyűrű. Faragó egy aranygyűrű. Diósi Boriska egy arany karkötő, két függő. Lauer Irén egy ezüstgyűrű. Diósi Klári egy aranygyűrű. Rafael A. egy arany sziv. Dózsa Anna egy aranyfüggő. Spitzer Elza egy arany láncgyűrű, egy aranyfüggő. Berkovics G. egy pár ezüst függő. Leiner A. három drb arany törödek. Grünvald A. egy ezüst lánc. Heller Erzs kis aranygyűrű. Bernát Mária két törött aranygyűrű, egy arany sziv, két drb aranytörödek. Tóth Irén egy ezüstsziv, egy aranyfüggő. Klein Rózi egy aranyfüggő. Klein Erzs egy ezüstkarika, egy törött aranygyűrű. Papp Mária egy aranygyűrű, egy ezüstlánc és pók, tizenhárom drb kisebb arany és ezüstgyűrű

és függő, egy ezüst kanál. Hett Margit egy arany-medallion. Szatmári Erzsébet egy fél aranyfüggő. Zimányi Adrien egy ezüstlánc, egy aranykarkötő, egy aranyfüggő. Olár Flóri egy pár aranyfüggő. Fehér Jolán egy aranyfüggő. Kiss Aranka egy aranygyűrű. N. N. egy arany sziv, egy ezüstgyűrű, egy ezüst karkötő, három ezüsttörödek. Kakas Mimi és Böske négy ezüstlánc, egy ezüstsziv, egy aranygyűrű, egy ezüst gyűrű sziv, arany és ezüst törödek. Kovács Böske és Grósz Malvin egy aranygyűrű, egy arany bross, egy ezüst lánc. Bartha István egy aranygyűrű, egy arany bross, két aranyfüggő, két ezüst gyűrű. Fleischer Lászlóné egy aranygyűrű, egy arany lóhere. Fleischer Zsófi két aranygyűrű, két aranyfüggő. Handlőser Anna egy aranygyűrű. Özv. Szeghalmy Bálintné, Juczi és Sándor, Dr Szeghalmy Bálint hét aranygyűrű, egy arany óra, egy arany bross, egy arany lánc, egy ezüst tallér, Számborovszky Irénke egy aranygyűrű, egy arany kereszt. Moskovits György, Jenő és István három arany karkötő és arany törödek. Fekete Zsuzsanna egy aranygyűrű. Balásházy Gyuláné egy arany karkötő. N. N. egy ezüst gyűrű. N. N. három aranygyűrű S. A. két aranygyűrű, két ezüst függő, egy ezüst bross, egy ezüst lánc. L. S. egy aranygyűrű, egy arany szuszu. Nagy Irén egy arany bross. Ponyeczky Mihály egy aranygyűrű, egy ezüst gyűrű. Weinberger Rózi tíz korona készpénz.

*

A Vörös-Kereszt Egylet magasztos céljaira szeptember hó 20-tól 26-ig a következő adományok folytak be az egylet pénztárába: Egyesült Nagyváradai László és Hunyady Gőzmalma r-t 200 K, Szombati asztaltársaság 50, özv. Gonsory Béláné 40, Lukács Mária 40, Humanic cipőgyár, Wien 35, A Nagyváradai Takarékpénztár tisztviselői karának koszorúmegváltása Hofbauer Pál édesanyjának elhunytával 25, Stolz Henrik 20, dr Frankó Józsefné (fogorvos neje) 20, Spitzer Pistuka 10, Hornyánszky Pálné Hegyközpályi 10, Szabó Lajos 3 kor.

„The Roosevelt Schoe“

amerikai cipők

12.50 és 16.50 kizárólag

Reichard Dezső

cégnél

Rákóczi-ut Orsolya zárda
épületében kaphatók.

Sebesültek és halottak.

A harctéren elesettek és megsebesültekről kiadott Veszteség kimutatás 14. számában közölt adatok alapján a 37. gyalogezred veszteségét folytatólag a következőkben közöljük:

Mácsi Zsigmond, s, Magalar Pál, s, Magyar György örv, s, Manye Mihály, s, Markucz, s, Marta György, s, Matyika Gábor tiz, s, Meesko Károly tiz, s, Medvesi Árpád tiz, s, Mihueza Bazilius, s, Mikle Tamás, s, Mikovszki Gábor, s, Mille Imre tiz, s, Miron János örv, s, Moga Tivadar Kisjénő, mh, Mohácsi Ádám, s, Monyenes Miklós, s, Morár György, s, Morucz György, s, Morucz Traján, s, Muce György, s, Muceza Flórián, s, Muset Miklós szkv., s, Nagy Bálint, s, Nagy Imre pótt. Nagyvárad, mh, Nagy B. János örv. Szeghalom, mh, Nagy Károly tiz., s, Nagy S. László tiz., s, Nagy Márton örv. Nagyszalonta, mh, Nemes László, s, Nyegran Flórián, s, Nyegru Demeter, s, Nyegrucz Flórián, s, Nyegrucz Tódor, s, Nyere, s, Nyka Tódor, s, Oarese Gruje, s, Oláh Lajos, s, Olász József szkv., s, Ollár János, s, Opris János tiz., s, Palaghian Mihály éö., s, Papp Sándor tiz., s, Papp Gábor szkv., s, Papp

Illés, s, Patar Gyula, s, Patkas Tódor, s, Paveln Zsigmond szkv., s, Pelle János örv., s, Pelle Tódor, s, Pelle Tódor Hosszuaszó, mh, Péntes Sándor örv. Biharkeresztes, mh, Péntes Zsigmond Kőrösszegapáti, mh, Péntes, s, Petrilla Agoston tiz., s, Petrilla, s, Piko László, s, Piskaj, s, Popa I. János, s, Popa II. János, s, Popa Miklós, s, Popa Tódor, s, Popuze Péter Feketepatak, mh, Popus János, s, Posta János, s, Pozsár Albert tiz. Esztár, mh, Puje Péter s, Pup s, Rab Mihály tiz., s, Rác Sándor s., Roka Imre tiz., s, Roman János, s, Rottár Péter szkv., s, Ruzs Basilius, s, Sándor Péter, s, Sandra János, s, Sas, s, Schutyó János, s, Seprenyi Balázs, Serfőző János, s, Sinka Mihály, s, Sipos Tódor, s, Siros Pál örv., s, Stanka, s, Strasser Dezső tiz., s, Sturcz György, s, Szabó Cs. tiz., s, Szabó Géza, s, Szabó Károly örm., s, Szabó Lajos Mezőberény, mh, Szabó Péter örv. Tulka, mh, Szabó N. István, s, Szala György Belényes, mh, Szalaknai Ferenc, s, Szalla Tódor, s, Szanda Sándor szkv., s, Szántai Lajos tiz. Nagyvárad, mh, Száva Péter Bélrogoz, mh, Székely, s, Szekeres Antal, s, Szerák Basilius, s, Szerák Gratian pött., s, Szilágyi Sándor, s, Szilágyi tiz., s, Szirb Miklós, s, Szöllősi Békés mh, Szombathi, s, Szanka Eliás, s, Szucsak József, szkv. s, Tagadvan György, s, Tar József, s, Tarkajet Tamás, s, Tatár Péter, s, Tau, s, Técsi, s, Tilvan Demeter, s, Toda Tivadar, s, Todonei János, s, Tomse János tiz. szolga, s, Török örv. s, Tóth János, tiz. s, Turkus, s, Tyaha György, s, Ungur János, s, Ursz János, s, Vadi Imre, s, Vakares János, s, Vallach Mihály, szkv. s, Váradi Sándor, s, Váradi Demeter, örv. s, Varga József, szkv. s, Varga Mihály, s, Vékony Sándor, s, Vida Ferenc, s, Vig Lajos, tiz. s, Vig István örm. s, Vlass János, s, Vukovány Mihály, s, Weisz Izidor, örv. Nagyvárad mh, Wurts, tiz. s, Zangel Gyula, s, Zsila Gábor, örv. s, Zsilinszki Pál, örv. s.

Uri fehéremű, «FOWNES»
keztyű, «Habig» kalap, eredeti ANGOL CIPŐ

egyedüli raktár
Róth M. Utódánál.

..HIREK..

Virág dalok.

Kertem virágai,
Tél első havára meghaló virágok!
Holnap, holnap után én táborba szállok,
Hát Isten hozzátok!

Az orosz pusztákon nem vár a vadrózsa
És lila kikircs, ott sehol nem virít:
Tarolt tölgyek alatt csak a hideg szél száll,
Tarolt tölgyek alatt sir, aki őrsön áll...

Ott nem nyílik virág.
De ha visszajövök, én majd hozok egyet
Hozok egy vérrózsát itt a szivem felett.
Kertem virágai.

Csoór Lajos.

* **Jellenz József hősi halála.**
Százada élén rajongó lelkesedéssel ment el közülünk s csak hősi halálának híre jött meg, s maga ott pihen a véres hantok alatt a csatamezőn. Egy szomorú gyászjelentés

adja hírül a gyászírt, melyet a Berettyó vízszabályozó és ármentesítő társulat tisztviselői kara adott ki, kik közé az elhunyt tartozott. **Jellenz József** a Berettyó-társulat ellenőre, tartalékos honvédfőhadnagy mintegy 13 évvel ezelőtt jött Nagyváradra a társulathoz. Előbb Gyulán szolgált a honvédségnél, mint főhadnagy ismerkedett meg a bájos Bay Blankával, akit a katonai szolgálatból kilépve feleségül vett. Boldogságuk nem sokáig tartott, felesége pár év múlva meghalt. Megható volt a fiatal férj gyásza, aki valóságos kultuszt csinált fiatalon elhunyt neje emlékéből. Nem is nősült meg többé. Most két szerető sziv találkozott a halál után. Hősi haláláról a következő gyászjelentés szól:

A Berettyó vízszabályozó és ármentesítő-társulat tisztviselői kara fájdalommal jelenti, hogy szeretett kartársa **Jellenz József** társulati ellenőr, tartalékos főhadnagy, a m. kir. 4. számú népfőlkelő ezred 3-ik zászlóaljának parancsnoka, szeptember hó 22-én a szerb csataterén elvérzett. Áldás emlékére! Nagyvárad, 1914. szeptember hó 25.

* **Joghaligató urak figyelmébe.**
A mai vasárnapról kezdve az ugynevezett jogászmise a premontriéi templomban, a deák-mise után, tehát fél 10 órakor fog kezdődni.

* **A Jobbkéz.** A Jobbkéz fehéremű osztálya csütörtökön átköltözik a törvényszéki palotába, ahol a földszinten 4 egymásba nyíló szobát boesátott a rendelkezésére **Bary J.** törv. elnök. A varrodát tegnap meglátogatta **Fetsner Antal** felsz. püspök, aki legnagyobb elismeréssel nyilatkozott a serényen dolgozó, lelkes asszonyokról és leányokról. A Jobbkéz különben az összes nagyváradai kórházakat ellátja fehéreművel. Eddig több mint 15 ezer darab ott készült alsóruhát küldtek a sebesült katonáknak. Itt említjük meg, hogy **Fekete Sándor** fényképész díjtalanul lefotografálja a vasuti nyugvóállomást és a Jobbkéz varrodáját. A fényképet felküldik a „Társaság” című folyóiratnak, ahol ismertetni fogják mind a két nagyváradai intézményt. Figyelmébe ajánljuk ismételt olvasóinknak, hogy a „Jobbkéz” nem egyesület és gyűjtő-iveket sem boesátott ki.

* **Eljegyzés.** **Hausherr Herman** néhai gmundeni gyáros özvegyét született **Lénárt Berta** urnót, eljegyezte **György István** a nagyváradai Munkásbiztosító pénztár tisztviselője.

* **Salkovits Pál halála.** Általános részvétet kellett szerte a városban **Salkovits Pál** máv. főellenőrnek hirtelen halála. Temetése holnap, hétfőn délelőtt 9 órakor lesz az olaszii plébánia templomban tartandó gyászistenisztelet után. A mélyen sujtott család a következő gyászjelentést adta ki:

Özv. **Salkovits Pálné** szül. **Reiser Klementin** és gyermekei: **Pál**, **Gizella**, **Róza**, **Agnes**, testvérei: **Salkovits Kornélia** és férje **Gondol Dezső**; **Salkovits Endre** és neje **Szojka Janka**, fiokkal; **Salkovits Ida** és férje **Medgyessy Bertalan** gyermekeikkel; **Salkovits Irén** özv. **Bittner Zsigmondné** és gyermekei; **Salkovits Károly** és neje gyermekeikkel; **Salkovits Janka** és **Salkovits Mária**, anyósa özv. **Reiser Antalné**, számos rokonok nevében legmélyebb fájdalommal tudatják a felejthetetlen legjobb férj, szerető édes apa, testvér, sógor, vő, nagybátyja és rokon **Salkovits Pál** máv. főellenőr, össi-pusztai állomásfőnöknek f. hó 25-én délután 5 órakor, életének 55-ik, boldog házasságának 23 ik évében hirtelen történt

gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. hó 28 án d. e. 9 órakor fog-nak Nagyváradon az olaszii róm. kath. plébánia templomban megtartandó gyász-szentmise bemutatása után az olaszii temetőben lévő családi sírhelyen örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai, kartársaj és ismerősei tisztelettel meghívattak. Ossi, 1914. szeptember 26. Áldás és béke poraira!

* **Bővítik a telefonforgalmat.**

A mozgósítás óta a telefonforgalmat csak a minimumra redukálta a kereskedelmi miniszter. Azóta már valamennyivel tágabb terük van ugyan az előfizetőknek, mint kezdetben volt, mert egy hónap óta már lehet a vármegyei előfizetőkkel is beszélni. Nem lehet azonban beszédet folytatni a fővárossal, ami különösen az újságírókat érinti érzékenyen. Tegnap egyszerre az a hír terjedt el a fővárosból, hogy máától kezdve megnyílik az interurbán és a fővárossal is lehet beszélni. Ez a hír nagyon korai örömhír volt. Tény ugyan, hogy a forgalmat bővítették, de ez csak egyes megyéknek az egymás közti beszélgetéseire terjed ki és nem vonatkozik Budapestre is. Nagyváradot meg épen nem érinti a dolog. Itt minden marad egyelőre a régiiben.

* **Tilos a Körözs vizét inni.** A tisztii főorvosi hivatal a kolera ellen védekezés szempontjából megtiltja a lakosságnak, hogy a Körözs vizét akár ivásra, akár pedig egyéb házi célokra használja, mert félő, hogy a Körözs vize meg van fertőzve. Ebből folyólag a rendőrség a Körözsben halászást és a Körözsből fogott halaknak árusítását is a mai naptól kezdve betiltotta.

* **A harcbanonult katonák családjaiknak feisegélyezésére.** A harc-terén levő katonák itthon hagyott családjai részére újabb adakoztak: A Rokkantok Asztaltársasága 30, A Magyar Általános Hitelbank nagyváradii fiókjának tisztviselői kara 17-20, Papp Károly gyűjtése: A királyi katolikus tanítóképző hadbavonult tanárai 40, Fischhof Frigyesné 10, Balázsovich Kálmán és leánya 4, Tuka János, Konvicska Ferencné 2-2, összesen: 58 korona. Nagyváradii Takarékpénztár gyűjtése: Lopussny Gyula 30, Sz. A. 10, összesen: 40 korona. Róthbart Pál és Zoltán gyűjtése: Rothbart Bernátné, Hiemesch Adolf Gusztávné, Forgó, Róthbart Edéné 1-1, N. N. —50, Róthbarti Lázárné, G. S. 30-30, Markovits Ilonka, Kaufunkelné, Schwartz S-né, Stein Bernát, N. N. —20-20, N. N. —30, Weisz Manyika, N. N., Pollák Illés, K. H. —10-10, összesen 9 kor. 10 fillér. Radó Magduska és Lacika gyűjtése; Radó Lacika, Radó Magduska, Radó Zsuzsika, Hölgye Róza, Rósa K., N. N., Erika, Olvashatlan 1-1, özv. Sternbergné, N. N. —60-60, Zborai Magduska 1, Kulcsár István —50, Irodista —40, N. N., L. K. —30-30, Alföldi, K. H., Csősz György, Büchler Elek, 5 N. N., Magduska, Kili, Stetner Bandi, Kenyeres Iluska —20-20, Lőrincz Andor, Kirisz István, D. Farkas, 6 N. N., Beck Ilus —10-10, összesen 15 K 30 f. Biszterszky Iván gyűjtése; Özv. Csávás Sándorné, 50, Biszterszky Iván, Biszterszky Ivánné 20-20, özv. dr. Biszterszky Szabenné 10, Verzár Istvánné 3, összesen 103 K.

* **A polgárőrség értekezlete.** A polgárőrség tagjai ma délelőtt 10 órakor értekezletet tartanak a Sas éttermében. Az értekezletre a polgárőrség tagjai is meghívattak.

* **Hulla a kenderáztatóban.** Tegnap délután borzalmas leletre bukkantak Ujbártfalva község határában. Mint tudósítónk jelenti, tegnap eresztették le a kenderáztatóból a vizet, melyet egész nyáron gyűjtöttek, mikor a víz lefutott, az áztató fenekén egy feloszlásnak indult csecsemő hullája tűnt elő. A víz leeresztést végző mun-

más az esetet azonnal bejelentette a főszolgabíróságnak, mely elrendelte a vizsgálatot. Eddig csak annyit sikerült megállapítani, hogy a csecsemő hullája egy héttel ezelőtt került az áztatóba. A titokzatos bűnyben folytatják a nyomozást.

* **A katona verse.** Az itteni kórház egyik sebesültje verset írt. A katonakórházban született hazafias sorokat itt közöljük:

Galicia legmagasabb teteje,
Sötét piros színűre van megfestve
Sötét piros minden kis darab földje
Megfestette a magyar fiuk vére.

Magyar fiuk boruljatok le imára
Kiderül még az ég magyar hazáukra
Győzelemmel megyünk falunk földjére
S kis angyalunk ölelő kebelére.

Áldd meg Isten a magyar hadsereget,
Melyet öreg, ősz királyunk szervezett
Magyar becsülettel harcolunk érte
Szálljon áldás ősz hadurunk fejére.

Raszter Ödön

37. gy.-ezred V. század.

* **Helyreállított postai ügynökség.** Biharvármegye Bélárkos községében Bélárkos elnevezéssel működött és folyó évi szeptember 8-ika óta ideiglenesen szünetelő postai ügynökség folyó évi október hó 1-én újból életbe lép. Ezen postai ügynökség bárhova szóló levélpostai küldemények, továbbá csak a belföldre Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába és Németországba szóló pénz és csomagküldemények felvételével, továbbításával, leadásával és utalvány nem különben postatakarékpénztári ügyletek közvetítésével van megbízva. A postaügynökség kézbesítési köre Barzafalva, Bélárkos, Bélmárkaszk, Hévízkaránd, Nermegy és Tönkőd községekre, valamint a közigazgatásilag Bélmárkaszk községhez tartozó Poklusica telepre és a Bélárkos községhez tartozó Vojvanyesd puszta terjed ki. A postaügynökség leszámolás, ellenőrzés és felügyelet tekintetében a béli posta és távirtda hivatalhoz tartozik és összeköttetését a Bélárkosról Bélré és vissza naponként egyszer közlekedő gyalogküldőnéjártat után a béli posta és távirtda hivattalall nyeri.

* **Az állami anyakönyvi hivatalról.** A nagyváradi áll. anyakönyvi hivatalban szeptember 20-tól 26-ig a következő bejelentések történtek:

Eljegyzések: Máté József—Toja Juliánna, Köhn Antal—Rósenblüth Regina, Farkas Albert—Varga Juliánna, Willand Lajos—Hajdu Mária.

Házasságok: Fehér Lajos ref.—Kövesdi Zsófia ref., Kaczor Flórián rkath.—Campeon Anna gkath., Makrai Ferenc ref.—Papp Etelka ref., Mador Sándor ref.—Gál Amália ref., Péter László rkath.—Micsónai Erzsébet rkath., Szere Lázár gkel.—Bugy Anna gkath. Csonka János rkath.—Dénes Rozália rkath. Kurucz Béla rkath.—Berczki Rozália rkath.

Halálozások: Özv. Deutsch Károlyné 67 év, Répássy Árpád 21 év, Gönczy Imre 19 év, Posztós Erzsébet 1 év, Szikszai Juliánna 5 hó, Nedeczki Márton 42 év, Popovics Miklós 26 év, Mikle János 32 év, Lukács Márton 36 év, Stejesuk Miklós 39 év, özv. Grósz Ignácné 65 év, Kiss János 57 év, Haduras Elek 33 év, Svetz Kiril 26 év, Draussnig Márk 33 év, Weisz Salamon 64 év, Csobán János 24 év, Paur Irén 16 év, Kaeska Károly 23 év, Csures János 22 év, Vitrael Leó 41 év, Gönczy Sándor 1 hó, Tem Miklós 53 év, Tinkla János 22 év, özv. Gózon Lajosné 72 év, Krétes Mózes 38 év, Vinkler Mária 37 év, Gottlieb Berta 19 év, Nyika János 27 év, Toffi Mihály 36 év, Kogyila Tivadar 60 év, Rozeth Márton 49 év, Kaba János 60 év, Katona Imre 25 év, Losonczy Emma 27 év, Bicsák István 51 év, Kerezi János 69 év, Kreiner Sándor 24 év.

Jó fajtájú és minőségű téli almát

szállít utánvétellel ab. Szilágysomlyó vasút állomás métermázsánként 30 korona árban, a csomagolásért önköltséget számít:

Dr. Veverán György, ügyvéd Szilágysomlyó.

* **Körlevél harctéri sebesültek tárgyában.** Tisztelettel közlöm, miszerint sebesült katonák számára nagymennyiségű vaságyat és hozzávaló egyszerű ágyfelszerelést készítettem raktárra, amelyeket célszerű kivitelben és a legjutányosabban szabott árban bocsátom Nagyvárad város és Biharvármegye n. é. közönségének rendelkezésére. Hajlandó vagyok már egy két ágyas felszerelést is változatlan mérsékelt árban megszámítani, és a megrendelő nevében bármely sebesült-kórházba, avagy a hadvezetőség kijelölt budapesti címére önköltségem felszámításával leszállítani. Kiváló tisztelettel Weisz Kálmán katonai és kórházi berendezési vállalkozó, Nagypiac-tér 10. (Schwartz és Ullmann vask. cég mellett.) Telefon 905. sz. Az ágyakra az adományozó nevét és lakhelyét viselő kis fém-táblácskát alkalmazok kívánatra költségmentesen.

* **Aszódi Mihály** Nagyvárad, Kossuth-u., Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, úgy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árat számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, coenac, likörök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árral. Kossuth-utcai kávépörkölőm kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségembe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi uti Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

x **Tanulmánygyóknak** legjobban ajánljuk a Donát M. Károly-féle kereskedelmi magántanulmányt.

x A legújabb **párisi kalap-ujdonosságok** egyedül KOHN HELEN kalapüzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésebb és a legújabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szilágysomlyó-színház művészneinek kalapszállítója. Atalakításokat modellek után vállal.

RÓZSASZINÜNEK LÁTJA A VILÁGOT, ha az „UJVÁROSI DROGUERIÁBA” (Szent László-tér) jár vásárolni. Ez nem reklám, hanem valóság! Próbálja meg!

* **Női parthi fél cipők** fekete és barna színben K. 5-ért, szürke szarvasbőr cipők K. 5-ért. Saját készítményű fiu boks cipő K. 7, férfi boks v. chevró fűzős v. zugos K. 9. Női egész cipő K. 8, női amerikai egész cipők nagy választékban, ugyiszintén minden uridivatcikk a legjutányosabban szerezhető be Fekete Jenőnél Szentjános-utca 3. Kispipa mellett.

**A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél**

Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

x **A legjobb akarattal kérem győződjön** meg a világhírű Rádium Bohémia Japán Roma hegedű hur különlegességeimről. Gramofon lemez újdonságok Király, Fedák, Rózsa, Környe, Fráter nagysikerű felvételei. Saját készítményű modern cimbalnok, gramofon, hegedű és az összes hangszerek javítása olcsón SIMON GYULA Rákóczi-ut 22. hangszerkészítő

SZÍNHÁZ

Vasárnapi előadások. Ma délután fél 4 órai kezdettel a legmérsékeltőbb helyarákkal a „Huszárcsiny” énekes szepesszímű kerül előadásra. Este 8 órai kezdettel Szigeti József egyik leghirebb énekes népsziműve a Vén bakkancsos és fia a huszár kerül színre, mely megkapó és korhű színekkel eszteli a régi világ katena-élményeit kapcsolatosan a falusi szokások arka és naiv epizódjaival.

IRODALOM

Szepessy László hadiköteményei. Szepessy László, az országosan ismert jeles költő, a háboruban fegyveresen részt vett, míg aztán megsebesülten hazajött. A táborban írt verset most közrebocsátja s erre a következő felhívást bocsátotta ki előfizetésre. Sebesülten, hazai ápolásra visszatérve Szerbiából, nyomdába adtam a háboru két hónapja alatt írt verseimet, melyek két hét alatt, vagyis október első hetében fognak megjelenni (3—5 iven) ily címmel: Virágos Vonattól a Vöröskerteszig. Ára 1 korona. A költségek fedezése után fennmaradó összeget elesett bajtársaim özvegyeinek, családjainak felszámolására fordítom, miért is kérem a szives előfizetést címemre! Szepessy László hadnagy, (okleveles főgmim. tanár) Vác, (Pestmegye) Báthory-u. 1.

Legújabb táviratok.

Öfelsége érdeklődése a 42-esek iránt.

Bécs, szeptember 26. (Tudósítónk cenzurázott távirata.) Öfelsége kihallgatáson fogadta Skoda Károly lovagot, a Skoda-ágyugyár vezetőjét, aki a 42 mozsárágyuk egyikét mutatta be a királynak.

A hangulat Lengyelországban.

Bécs, szept. 26. (Tud. cenz. táv.) Annak a lelkes és a mi erőnkben bizó hangulatnak, mely a felszabaduló Lengyelországban ég, egy fényes bizonyítékát írja a Reichpost tudósítója: azt írja ugyanis, hogy Lublinban az orosz őrségek által kísért néhány főnyi magyar-osztrák foglyot a lakosság az egész városban virágosóval, tüntető szeretettel fogadta.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

* **D. E.** Kedves, megkapó dolog, de efféle annyit kapunk, hogy nem tudunk egynek sem helyet szorítani, mert különben a többi megbántva érezné magát.

D. I. Sikerült általánosságban, de egyes részletei fogyatékosak s ezért sajnálatunkra nem közöljük.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

NYILTÉR:

Midazon ismerősök s jóbarátaimnak, kik feledhetlen jó fiam Igaz Ödön elhunyt alkalmából részvétükkel fájdalommat enyhítették, ezúton mondok hálás köszönetet.

özv. igaz Jánosné
és családja.

A Donát-féle keresk. magántanfolyam minden hónapban új tanfolyamot nyit:

gyors- és gépirásra, számtanra, magyar-német levelezésre, szépírással és a többi keresk. tantárgyakra, német nyelvre.

Előkészít: összevont polgári iskolai vizsgákra.

Felvesz: nyilvános iskolát látogató tanulókat ismétlésre.

Elfogad: még 2-3 középiskolai tanulót teljes ellátásra.

Külön esti tanfolyamok.
Zongora tanítás!

Donát M. Károly
Szabadság-u. 5.

November 1-től kezdve:
Beöthy Ödön-utca 30!

PAPI RUHÁK.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy papi és civil ruha tökéletességét áttanulmányoztam Budapesten, hogy a nagyságos és főtisztelendő papságnak kényelme legyen nálára beszerezni a szükségletét. Vidéki megrendelőnek elég egy minta reverenda beküldés, esetleg hívásra személyesen kiutazom.

Alkalomra bármilyen szalon ruha kölcsön kapható.

Alázatos tisztelettel

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi- és polgári szabó.
Szent János-utca 82. (Saját ház.)

ALAPÍTOTT 1898-BAN.

Kalvaria-utcán egy óres telek eladó.

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Az
**új csipke, himzés,
harisnya áruház**
Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győződjön meg róla, mert ilyen olcsón még nem vásárolt. Különböző újdonságok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel

Friedmann Jenő

MEGNYILT!

MEGNYILT!

Ha nincs megelegetve szabójával, meri drága vagy rossz szul szab vagy m pontos, szóval hármikból. Keresse fel **DARABONT GY. és T. RSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, jószó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 14 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujal készítik. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Félárban

kapható visszamaradt
melfűző, haskötő
leibchen.

Próba választékot készs
séggel küld

Rosenzweig Róza

melfűző műterme (Szalárdi-u. 9.)

Biharmegye alispánjától.

15723—1914. szám.

Pályázati hirdetmény.

A szalárdi főszolgabírói járásban nyugdíjazás folytán és a vaskóhi főszolgabírói járásban lemondás folytán üresedésbe jött évi 2000 (Kettőezer) korona kezdő fizetéssel, évi 360 (háromszázhatvan) korona lakáspénzzel és évi 600 (Hatszáz) korona uti általánnyal javadalmazott járásorvosi állásokra és az esetleges megüresedő más járás orvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik ezen állásokat elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. c.-ben előirt minősítésüket igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket a 125000/902 B. M. szám alatt kibocsátott vármegyei ügyviteli szabályzat 4-ik §-ában előirt módon Biharvármegye főispánja Méltóságos Dr. Miskolczy Ferencz urhoz címezve az 1914 évi október hó 31-ének d. e. 12 órájáig hozzám anyival inkább nyujtsák be, mivel a később beérkező kérvények figyelembe vételét nem fognak.

Nagyvárad, 1914. szeptember 24.

Fráter Barnabás,
alispán.

Műszaki harisnyakötőde

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Ausländer férőszabócég után.)

KÉSZIT új férfi fusztekliket és női harisnyákat a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal fejeleket s javításokat, valamint aszur- és muslin-harisnyákat, kivágot cipőkhoz a legmegbízhatóbban készít. Egy próbarendelés meggyőző mindenkit a harisnyák jóságáról. Az üzlet 14 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarít ha harisnyáit

Lippner Marknal szerzi be.

Cement, cementcsövek, fe-
dellemez, gipsz,
csatornázás

ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969.

Telefon 969.

18147—1914 sz.

Hirdetmény.

Az 1892 évi XV. t. c. 3 §-a szerinti nyílt községekben azok a szőlős gazdák kik szesz italok kimérésével vagy kismértékben való elárusításával (1888 XXXX. 2. §.) nem foglalkoznak, abban a kedvezményben részesülnek, hogy saját termésü boraiktól a házi szükségletre szánt bormennyiség után állami italdófejében az 1893 év előit feannálló fogyasztási adónak megfelelő részt fizetik, vagyis Nagyváradon mint I-ső osztályu községben bor után hectoliterenként kincstári adóban 6 kor. 70 fillért, városi adóban 4 kor. összesen 10 kor. 70 fillért; bormust és szőlőcsefre után 5 kor. 04 fillért.

A most hivatolt törvény végrehajtása tárgyában kiadott 1892 évi 51015 sz. pénzügyministeri utasítás XXVI. § a értelmében felhívom mindazon szőlőbirtokosokat, kik az előbb említett kedvezményre igényt tartanak, miszerint legkésőbb szürel megkezdéséig a házi szükségletre szánt bormennyiség feltűrtetésével előbbi igényöket a v. fogyasztási adóhivatalnak anyival is inkább jelentsék be, mivel a későbbi bejelentések tekintetbe vehetők nem lesznek.

Nagyvárad város tanácsa, 1914. szept. 21-én.

Lukács Ödön,
tanácsnok.

Első nagyváradai cementipar.

Készítik granitó, terazzó, műkö és minden e szakmába vágó munkálatokat, házi csatornázásokat a városi mérnöki hivatal előírása szerint, személyes felügyeletem mellett. Kivánatra angol closet berendezéseket a legelőnyösebb fizetési feltételek mellett a legteljesímeretesebb és legmesszebb menő jólállás mellett készítik. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kerí tisztelettel

NUTTA JAKAB

cement és betonművek vállalata.
Szaniszló-utca 67. szám. (Saját ház.)